

"Vivim en el domini de la tècnica"

Emanuele Severino (Brescia, 1929) és un dels pensadors més agosarats i polèmics del panorama filosòfic italià. L'Editorial 3 i 4 comença la col·lecció 'L'hora del present' amb un llibre seu, 'Més enllà del llenguatge'.

Vostè va preveure, a mitjan anys 70, l'acostament inevitable del PCI (avui PDS) a la socialdemocràcia, la caiguda i l'enfonsament del "socialisme real", alhora que combatia interpretacions incorrectes del marxisme. Què en pensa avui, d'aquell curs inevitable?

—En primer lloc, que tot això s'ha esdevingut... Per què? Per què jo era mag o endeví? No. Prenguem un dels eixos fonamentals del meu discurs: si la tendència fonamental del nostre temps és l'ocàs progressiu inevitable de tota estructura immutable, era inevitable que això afectara també l'estructura immutable que era la filosofia marxista i la seua pretensió de guiar la societat. Ens trobàvem en una situació en què, des de feia cent cinquanta o dos-cents anys, desapareixien els valors absoluts de to-

ta la cultura i de tota la civilització occidentals: les veritats absolutes, la bellesa absoluta —el model estètic natural que l'art havia d'imitar—, la moral absoluta, la llei natural absoluta... Quan la situació és la d'un esbart d'ocells que van en una direcció —d'est a oest, diguem—, si dos o tres van en una altra, la situació d'aquests dos o tres serà provisional: no tardaran a unir-se a l'esbart i aniran d'est a oest. Anar d'est a oest és l'ocàs de les estructures immutables. Aquests dos o tres ocells que volaven fora de l'esbart són el socialisme real i l'església catòlica, el cristianisme, val a dir: la convicció de posseir la interpretació definitiva del sentit de la realitat. Era inevitable que aquests ocells, que per origen pertanyien a la cultura contemporània, acabaren tornant-hi. Això ha passat amb la cultura marxista,

CARME PUÉRTOLAS

amb el PCI, i també es podria fer extensible a la Xina. Si dintre el catolicisme no es nota tant és perquè, en la conjuntura present, es creuen que són una de les forces que ha contribuït a destruir el socialisme real. Ara bé, els motius que ahir permetien de preveure la crisi del comunisme mundial són els mateixos que permeten avui de preveure la crisi del cristianisme i la crisi del capitalisme.

—Assistim, doncs, a una simple caiguda de les ideologies o a una situació més nova i sofisticada?

—Ací hi ha en joc el mecanisme de la inversió de mitjans i de finalitats, del qual parle des de la publicació de *Techne o le radice de la violenza*, l'any 1979. És cert que la ideologia marxista vol servir-se del capitalisme per arribar, d'una forma més o menys emmascarada, a una societat comunista.

Això és el que ocorria a l'URSS. Com que aquests procediments són tecnològics, veig possible l'aplicació d'aquesta tesi: el funcionament mateix d'aquests procediments farà que la ideologia, que d'una forma emmascarada volia guiar-los i servir-se'n, acabe subordinant-se al funcionament òptim d'aquests procediments de producció. La il·lusió de la Xina d'avui no és sinó la de servir-se de la tècnica; la mateixa il·lusió de certs potentats de l'Orient Mitjà, l'Iran o l'Iraq, on per comptes d'ideologia comunista hi ha ideologia islàmica, que creu que se serveix de la ideologia occidental per construir l'islamisme. Però acabarà passant-hi, igual que ací, que la necessitat de fer eficaç l'aparell tecnològic subordinarà l'ideal il·lusori d'un món islàmic, d'un món comunista xinès o d'un nacionalisme japonès. De fet, avui el capitalisme és el fi que el Japó instrumentalitza, des de les velles estructures feudals, per realitzar-se ell mateix.

—En el declino del capitalismo, aparegut l'any 93, vostè es mostrava convençut que la tècnica era capaç de reproduir indefinidament solucions per als mateixos problemes que havia provocat.

—No hi ha canvi de perspectiva, quant al sentit de la tècnica, en relació amb els meus escrits anteriors. Diria que hi ha, més aviat, un aprofundiment de la interpretació originària d'Occident. La història d'Occident és la història de la follia extrema. Què significa açò? Doncs, que la follia esdevé sempre més lúcida, rigorosa, coherent i potent. Quan l'home deixa de ser religiós, explota tota una constel·lació de neurosis. L'home religiós és lliure d'aquesta constel·lació i presoner de l'única gran neurosi rigorosa, que és la fe religiosa, una fe que li atorga una estabilitat d'existència que cap altra creença no

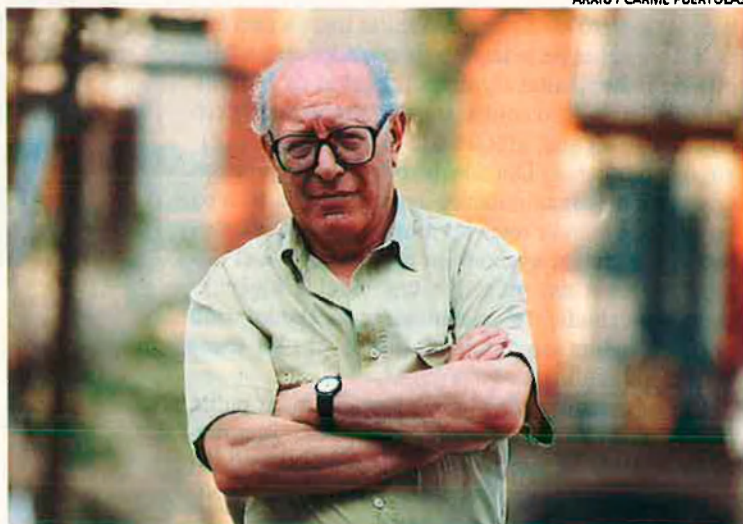
li donava. Però no és una estabilitat menys neuròtica. La capacitat de la tècnica de resoldre els problemes de la humanitat significa capacitat de la follia del nihilisme de resoldre aquests problemes, però no en el sentit que, gràcies a la tècnica, puguem eixir del nihilisme. Donada la bogeria de partença que el món és manipulable, destructible, la tècnica no fa sinó esbandir totes les altres maneres, incoherents, de dominar el món. La tècnica suposa el domini coherent del món. No una tècnica ingènua concebuda, "tècnicament" concebuda, sinó una tècnica que sap desplegar fins al fons les seues pròpies possibilitats.

—El desenvolupament de l'operació mani pulite (mans netes) és, segons vostè, conseqüència directa de la fi de la guerra freda. Se'n pot deduir un cert optimisme sobre el futur polític del seu país?

—D'antuvi, crec que les mans brutes, les hi tenen tots els països occidentals. Embrutar-se les mans significava organitzar la lluita contra el comunisme, perquè organitzar-la d'una manera eficaç requereix un grau de secretisme imprescindible si ha de ser eficaç. Si la lluita s'haguera fet a la llum del sol, no haguera estat eficaç. Ara, el secretisme volia dir la no-democràcia de la lluita. Una operació secreta és una operació no pública i, en conseqüència, no subordinada al control democràtic. La lluita de la democràcia contra el comunisme ha de ser necessàriament no democràtica. Aquest ha estat el terreny de conreu de les operacions de corrupció individual, en què certs individus aprofiten la situació de secretisme no per salvar la democràcia, sinó per salvar-se la butxaca, els propis interessos. A Itàlia, això ha eixit a la llum. Crec que si cavàrem un poc en la societat de tots els paï-

sos d'Occident arreglats contra el comunisme, hi trobaríem fenòmens anàlegs. D'un costat, l'operació mani pulite és animada per una gran ingenuïtat. D'un altre, podem dir, fins i tot, que es tracta de bona fe. La ingenuïtat està a voler eliminar la situació d'il·legalitat produïda en la lluita contra el comunisme. Són coses que tracte en *El declino del capitalismo*. Per exemple, l'aliança amb la criminalitat internacional o el finançament il·legal dels partits, eren elements de l'eficàcia anticomunista. Comptem que no hi ha anticomunista més segur que el criminal de tipus occidental, que no és sinó una intensificació del plantejament capitalista. Res no és tan anticomunista com el gran crim internacional. En conseqüència, des del punt de vista del sistema democràtic-capitalista, l'aliança amb el

"Vivim en un temps d'interpretació ingènua de la tècnica. Apareix clarament que anem cap a una civilització de la tècnica, que subordinarà totes les altres formes de la civilització occidental. Açò té el risc d'ensopegar contra el passat."

"Els motius que ahir permetien de preveure la crisi del comunisme mundial són els mateixos que permeten avui de preveure la crisi del cristianisme i la crisi del capitalisme."

gran crim internacional era l'aliança amb un aliat segur, que incloïa tot quant tenia a veure amb el finançament il·legal dels partits anticomunistes. Era una lluita que havia d'anar més enllà dels límits de les lleis vigents. Purificar les societats italiana i occidental d'aquests comportaments il·legals, adoptats en la lluita contra el comunisme, significa creure, ingènuament, en la possibilitat de destruir el sistema social que ha vençut el comunisme. Si deixàrem campar lliurement la justícia, aquest *fiat iustitia et pereat mundus* esdevindria un *fiat iustitia et pereat societas occidentalis*.

—*Què creu que passarà ara?*

—Crec que s'arribarà a un compromís que farà que la justícia elimine els fenòmens macroscòpics. En tot cas, el sistema democràtico-capitalista no consent de ser esbandit per la voluntat justiciera de la magistratura.

—*Jacques Delors ha reconegut obertament el seu fracàs en la construcció d'Europa. L'any 1977 vostè deia: "Europa es perd entre les moltes Europes que les especialitzacions científiques ens proposen". Hi ha res que haja fet variar avui el contingut de la seua percepció?*

—Hi afegiria que totes les Europes eren unificades, subordinades a l'Europa econòmica, que vol dir l'Europa que millor encarna avui l'Europa tecnològica.

—*Avui són molts els governs del món ric que exclouen o redueixen l'ensenyament de la filosofia dels plans d'estudis. També són moltes les veus que clamen perquè hi continue. Creu que la filosofia té res a dir en un món dominat per les ciències i la praxi tècnica?*

—Un dels grans defectes, avui, dels sistemes educatius europeus ve del fet de tenir prevista la desaparició de la filosofia. Vivim en un temps d'interpretació ingènua de la tècnica. Apareix clarament que anem cap a una civilització de la tècnica, que subordinarà totes les altres formes de la civilització occidental. Avui vivim en la ingenuïtat de creure que l'afirmació de la tècnica implica l'oblit del passat. Açò té el risc d'ensopegar contra el passat, que hem oblidat; i quan oblida l'adversari, jo perille de convertir-me en l'adversari que no voldria ser. Aquesta conjuntura inspira, d'alguna manera, el punt de vista de les dretes de tot el món. Les dretes polítiques mundials són formes d'afirmació tecnològica ingènua, perquè no s'adonen que la tècnica privada de memòria històrica és una tècnica que perilla de re-esdevenir la forma més primitiva de la ideologia del passat. Si un hom vol que la seua ment s'allibere del passat, se l'ha de mirar de cara, l'ha de conèixer fins al fons, perquè la tècnica és el resultat d'aquest passat. Oblidar la filosofia és fer com aquells navegants que volen abandonar la terra i obliden on és la terra. Aquests navegants perillen contínuament d'estavellar-se contra l'escullera. La terra és el passat; els navegants que volen anar en alta mar, la tècnica. Tot açò no significa que la tècnica siga la solució definitiva dels problemes de l'home, perquè, tal com dic en els meus llibres, el paradís de la tècnica és l'infern d'Occident. Aquesta és la situació en què emergeix l'única cosa que podrà mancar en el paradís de la tècnica: la veritat.

Francesc Morató

<p>Els verbs valencians</p> <p>La conjugació verbal, completa i actualitzada, que conté les formes normatives, les variants secundàries i les col·loquials. Inclou el programa informàtic Winverbs, que permet la consulta de més de 8.000 verbs.</p> <p>160 pp. 1.900 ptes.</p> <p>Bromera "Materials", 1</p>	<p>Agenda escolar en valencià</p> <p>Ja podeu sol·licitar a la vostra llibreria l'Agenda escolar en valencià, una eina personalitzada que interessarà als professors i ajudarà els alumnes. Amb consultes, horaris, visites, resultats, activitats, companys i companyes, dedicatòries, calendari gràfic, entrevistes... i el plànol de les comarques valencianes.</p> <p>Denes 10 Editorial</p>	<p>Pràctiques de llengua Com escriure un text</p> <p>Vicent Mas</p> <p>Quantes vegades heu tingut dificultats a l'hora d'escriure un text perquè no us venien les idees al cap, no acabàveu de decidir-vos per l'ordre en les exposarieu, o no us agradava la redacció de les frases?</p> <p>Editorial Tàndem</p>
--	---	--